

Mikkelin kaupunki
Raatihuoneenkatu 8-11
50100 Mikkelä
kirjaamo@mikkeli.fi

Etelä-Savon hyvinvointialueelle

Asia

Oikaisuvaatimus aluehallituksen 16.3.2023 tekemästä päätöksestä § 108

Dnro 2401/00.02.02/2023

Valmiuslain aikaisiin erityisolosuhteisiin liittyvä Sote-sopimuksen alaiselle henkilöstölle maksettava kertapalkkio

Oikaisuvaatimus

Mikkelin kaupunki vaatii, että aluehallitus kumoaa 16.3.2023 tekemänsä päätöksen ja päättää, että valmiuslain aikaisiin erityisolosuhteisiin liittyvä Sote-sopimuksen alaiselle henkilöstölle maksettava kertapalkkio maksetaan Sosiaali- ja terveystieteiden neuvottelujärjestö SOTE ry:n sekä Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n sopimuksen mukaisesti sopimuksessa nimetyille erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon sekä sosiaalihuollon henkilöstölle (2 811 henkilöä). Toissijaisesti Mikkelin kaupunki vaatii, että mikäli aluehallitus päättää laajentaa alkuperäisen sopimuksen tulkintaa 16.3.2023 päätöksen mukaisesti tai muutoin poikkeaa alkuperäisestä sopimuksesta ja laajentaa kertakorvauksen saavien yksiköiden tai henkilöstöryhmien määrää, päättää aluehallitus, että kuntien maksuvastuulle kuuluu kertakorvaukset alkuperäisessä sopimuksessa määritellyille yksiköille ja henkilöstöryhmille ja sopimuksen laajentamisesta aiheutuvista kustannuksista vastaa hyvinvointialue.

Asian taustaa

Sosiaali- ja terveystieteiden neuvottelujärjestö SOTE ry sekä Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT ovat lokakuussa 2022 hyväksyneet erillissopimuksen ajalle 1.5.2022–30.4.2025 tehtyjen kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten sekä muiden asiakirjojen soveltamisesta. Hyväksytyyn sopimukseen mukaan koronaepidemian aikaisiin erityisolosuhteisiin liittyvä SOTE-sopimuksen II luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettu 600 euron kertapalkkio maksetaan henkilöstölle tietyissä yksiköissä, jotka sopimuksen mukaan ovat teho-osastot, teho-osastoihin kytkeytyneet kuvantaminen ja laboratoriotoiminta, koronavuodeosastot, päivystys, synnytysten hoito ja ensihoito sekä kotihoidon palvelut, vanhusten tehostettu palveluasuminen ja vanhusten pitkäaikaisen laitoshoidon toimintayksiköt. Erillissopimuksessa kertapalkkion maksamiseen on sovittu liittyvän neuvottelumenettely, jossa

pääsopijajärjestöjen eli KT:n ja Sote ry:n edustajat voivat esittää omat ehdotuksensa palkkion jakamiseksi sopimuksessa mainittujen periaatteiden mukaisesti.

Kertapalkkio on sovittu maksettavaksi em. sopimuksessa määritellylle henkilöstölle, jonka palvelussuhde työnantajaan oli voimassa vähintään seitsemän kalenteripäivää 13.3.–15.6.2020 välisenä aikana. Kertapalkkion edellytyksenä on myös palvelussuhteen voimassaolo edelleen samaan työnantajaan 28.2.2023.

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto on 8.11.2022 antamassaan lausunnossa nro 134 katsonut, että kun kertapalkkion maksamisesta on sovittu vasta vuonna 2022, on kertapalkkiosta aiheutuvat menot kirjattava työnantajana olevan kunnan tai kuntayhtymän vuoden 2022 kuluksi tai siirtovelaksi. Kirjaus vuodelle 2022 tehdään menojen arvioituun määrään perustuen, ja arvioitua määrää oikaistaan tarvittaessa vuonna 2023. Esimerkiksi Mikkelin kaupungin sosiaali- ja terveysterveystoimintat 31.12.2022 asti tuottanut Etelä-Savon sosiaali- ja terveysterveystoimintat kuntayhtymä Essote teki vuoden 2022 tilinpäätökseensä kertaerän johdosta 1,2 miljoonan euron arvioperusteisen kulukirjauksen, joka huomioitiin sen jäsenkuntien kuntalaskutusosuuksissa.

Sosiaali- ja terveydenhoitopalveluiden järjestämis- ja siten myös kustannusvastuu on siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 sote-uudistuksen johdosta. Sote-uudistuksessa sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien velat siirtyvät hyvinvointialueille 1.1.2023, joten myös kertakorvauksen johdosta kirjattu siirtovelka on siirtynyt hyvinvointialueelle. Sote-palveluita tuottaneiden kuntayhtymien henkilöstö on siirtynyt hyvinvointialueille, jotka hoitavat kertapalkkion maksamisen siihen oikeutetuille työntekijöille maksupäivällä 31.3.2023. Mikäli maksettavan kertapalkkion määrä poikkeaa tilinpäätökseen arvioperusteisesti tehdystä kulukirjauksesta, aiheutuu tästä oikaisukirjaus sote-uudistuksen yhteydessä lakaneen kuntayhtymän jäsenkunnille. Mikäli maksettava summa on tilinpäätöksen kulukirjausta suurempi, tarkoittaa tämä siis lisäkustannusta lakaneen kuntayhtymän jäsenkunnille.

Etelä-Savon hyvinvointialueen aluehallituksen päätöksen 16.3.2023 § 108 esittelytekstin mukaan kertapalkkion saajien rajaaminen KT:n ja Sote ry:n välisen sovintosopimuksen ja sen ehtojen mukaisesti olisi tarkoittanut kertakorvauksen maksamista 2 811 henkilölle. Sovintosopimuksen ehtojen mukaisen ratkaisun kustannusvaikutus olisi esityslistatekstin mukaan ollut koko Etelä-Savon hyvinvointialueen tasolla yhteensä 2,1 miljoonaa euroa sivukuluineen.

Aluehallitus on päätösesityksen mukaisesti päättänyt hyvinvointialueen henkilöstöjärjestöjen toissijaisesti esittämään vaihtoehtoon, jossa KT:n ja Sote ry:n sovintosopimusta on tulkittu laajentavasti siten, että kertakorvausta maksetaan 4 263 henkilölle. Ratkaisun kustannusvaikutus on päätöksen esittelytekstin mukaan noin 3,2 miljoonaa euroa sivukuluineen, eli noin 1,1

miljoonaa euroa enemmän, kuin sovintosopimuksessa määriteltyjen ehtojen mukaisesti toimittaessa.

Perustelut

Aluehallitus on aiheuttamassa Etelä-Savon alueen kunnille arviolta noin 1,1 miljoonan euron ylimääräisen kustannuksen. Hyvinvointialue on ilmoittanut laskuttavansa alueen kunnilta kunkin kunnan tilinpäätöksiin tehdyt kulukirjaukset ylittävän osuuden toteutuneista kustannuksista.

Aluehallitus ei ole 16.3.2023 tehdyssä päätöksessään noudattanut erillissopimusta ja on tulkinnut sitä ja siinä mainittua neuvottelumenettelyä virheellisesti ja toimivaltaansa laajentaen kuntien vahingoksi.

Aluehallitus on Sote ry:n esityksestä tulkinnut sopimusta sen tarkoituksen vastaisesti laajentamalla sopimuksen koskemaan myös muita kuin sopimuksessa nimenomaisesti mainittuja henkilöstöryhmiä ja yksiköitä. Neuvottelumenettelyn tarkoituksena on ollut, kuten myös aluehallituksen esittelytekstissä on mainittu, että koska koronapotilaiden hoidon järjestelyt erikoissairaanhoidossa ja perusterveydenhuollon sekä sosiaalihuollon palveluissa vaihtelevat toteuttamistavoiltaan, voivat pääsopijajärjestöt esittää omat ehdotuksensa kertapalkkion jakamiseksi *sopimuksessa mainittujen periaatteiden mukaisesti*. Sopimuksessa on nimetty tietyt yksiköt ja henkilöstöryhmät, joita kertakorvaus koskee, eikä hyvinvointialueella ole oikeutta laajentaa sopimusta koskemaan muita kuin nimenomaisesti mainittuja henkilöstöryhmiä niin, että se aiheuttaa hyvinvointialueen kunnille maksuvastuun. Hyvinvointialue voi tietenkin omaan lukuunsa tulkita sopimusta ja laajentaa sovintosopimuksen soveltamisalaa haluamallaan tavalla, mutta niin kauan, kun maksuvastuu kertakorvauksista on kunnilla, tulee sovintosopimusta noudattaa sananmukaisesti.

Edellä mainitun lisäksi voidaan todeta suoranaishana menettelytapavirheenä, ettei hyvinvointialue ole kuullut kuntia asiassa ennen päätöksentekoa eikä kunnilla siten ole ollut mahdollisuutta ottaa etukäteen kantaa siihen, että kuntien vastuulle halutaan vierittää sopimuksen vastaisia kustannuksia. Lisäkustannuksista ei ole kuntien kanssa sovittu eikä hyvinvointialue voi kunnille omilla laajentavilla sopimustulkinnoillaan tällaisia kustannuksia aiheuttaa ilman kuntien suostumusta. Kunnat eivät ole voineet perustellusti varautua kuin sopimuksen mukaisiin kustannuksiin, ja jotka on tilinpäätökseen kirjattu arvioperusteisena kulukirjauksena. Aluehallituksen päätöksessä on todettu, että kyseessä on päätös, joka vaikuttaa laajasti myös kuntiin, mutta kuntia ei tästä huolimatta ole aluehallituksessa katsottu tarpeelliseksi kuulla.

Aluehallituksen päätös on myös hyvän hallinnon periaatteiden vastainen, sillä päätöksessä ei ole perusteltu lainkaan sitä, miksi on päädytty laajentamaan sopimuksessa yksiselitteisesti sovittujen kertakorvaukseen oikeutettujen yksiköiden ja henkilöstöryhmien määrää.

Päätöksessään aluehallitus on valtuuttanut henkilöstöpalvelut tekemään virkamiestyönä tarvittavat tekniset korjaukset palkkioiden euromäärää ja saajien lukumäärää koskien. Päätöksen antamisen jälkeen Etelä-Savon

hyvinvointialue on tehnyt useita muutoksia sopimuksesta poikkeamisesta aiheutuviin ja kunnille osoitettaviin lisäkustannuksiin. Näiltä osin kysymys ei ole teknisistä korjauksista, sillä lisälaskutuksen määrät ovat poikenneet pahimmillaan kuntakohtaisesti jopa useita satoja tuhansia euroja. Hyvinvointialueella ei ole siten alun perin päätöstä tehdessään ollut edes tietoa siitä, mikä päätöksestä aiheutuva lopullinen kustannusvaikutus kunnille on, eikä päätöksen tekemistä ilman ko. pohjatietoja voida sitäkään pitää hyvän hallinnon mukaisena. Näitä muutoksia kuntakohtaisen lisälaskutuksen määriin ei myöskään mitenkään voida tehdä teknisinä korjauksina, vaan asiasta tulisi tehdä joka tapauksessa uusi päätös.

Edelleen päätös on kumottava myös sillä perusteella, että asian esittelijä, hyvinvointialuejohtaja (ent. Essote:n terveyspalveluiden johtaja) Santeri Seppälä on ollut intressijäävi asian käsittelyssä, sillä hän on jo alkuperäisen sopimuksen mukaisesti kertakorvaukseen oikeutettu henkilö ja tällä perusteella päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

Päätös on siis edellä mainituin perustein kumottava ja aluehallituksen tulee päättää asiasta KT:n ja Sote ry:n sopimuksen mukaisesti niin, että kertapalkkio maksetaan vain sopimuksessa nimenomaisesti mainituille yksiköille ja henkilöstöryhmille, joka kattaa yhteensä 2 811 kertakorvaukseen oikeutettua henkilöä. Päätökseen on kirjattava todelliset kuntien maksuvastuulle kuuluvat kustannukset. Mikäli aluehallitus haluaa omalla kustannuksellaan laajentaa kertakorvaukseen oikeutettujen yksiköiden ja henkilöstöryhmien määrää, tulee päätöksessä edelleen eritellä alkuperäisen sopimuksen mukaiset kuntien maksuvastuut ja -määrät ja hyvinvointialueelle kuuluvat sopimuksen laajentamisesta aiheutuvat kustannukset.

Mikkelissä 6.4.2023

Mikkelin kaupunki

Janne Kinnunen
kaupunginjohtaja

Annaliisa Leinonen
kaupunginlakimies